Teisipäev, 7. juuni 2022

P9_TA(2022)0225

ELi saared ja ühtekuuluvuspoliitika

Euroopa Parlamendi 7. juuni 2022. aasta resolutsioon ELi saarte ja ühtekuuluvuspoliitika kohta: praegune olukord ja tulevased väljakutsed (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 174, 175 ja 349,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi ([1]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond ([2]),

— võttes arvesse Euroopa Mereliste Äärealade Konverentsi saarte komisjoni 40. iga-aastase üldkoosoleku 15. aprilli 2021. aasta lõppdeklaratsiooni,

— võttes arvesse seitsmendat keskkonnaalast tegevusprogrammi ja selles sätestatud kontseptsioone,

— võttes arvesse nõukogu 16. oktoobri 2020. aasta järeldusi ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 kohta,

— võttes arvesse regionaalarengukomisjoni jaoks tehtud uuringut „Euroopa Liidu saared: praegune olukord ja tulevased väljakutsed“ (avaldatud märtsis 2021),

— võttes arvesse regionaalarengukomisjoni jaoks tehtud uuringut „Ühtekuuluvuspoliitika ja kliimamuutused“ (avaldatud märtsis 2021),

— võttes arvesse taasterahastut „NextGenerationEU“,

— võttes arvesse Ponta Delgadas 18. novembril 2021. aastal alla kirjutatud äärepoolseimate piirkondade juhtide XXVI konverentsi lõppdeklaratsiooni,

— võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 10. detsembri 2020. aasta arvamust teemal „Euroopa Komisjoni aruanne ELi äärepoolseimate piirkondade uuendatud strateegilise partnerluse rakendamise kohta“ ([3]),

— võttes arvesse nõukogu 7. detsembri 2021. aasta kokkulepet käibemaksumäärasid käsitlevate ELi eeskirjade ajakohastamise kohta,

— võttes arvesse oma 18. mai 2021. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu Solidaarsusfondi läbivaatamise kohta ([4]),

([1]) ELT L 231, 30.6.2021, lk 60.
([2]) ELT L 231, 30.6.2021, lk 1.
([3]) ELT C 37, 2.2.2021, lk 57.
([4]) ELT C 15, 12.1.2022, lk 2.

— võttes arvesse oma 17. aprilli 2018. aasta resolutsiooni majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamise kohta Euroopa Liidus ja Euroopa Komisjoni seitsmenda aruande kohta ([5]),

— võttes arvesse oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsiooni ELi kooskõlastatud meetmete kohta COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgedega võitlemiseks ([6]),

— võttes arvesse oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe kohta ([7]),

— võttes arvesse oma 14. septembri 2021. aasta resolutsiooni tulevase tugevama partnerluse kohta ELi äärepoolseimate piirkondadega ([8]),

— võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra kohta ([9]),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

— võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon arvamusi,

— võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 14. oktoobri 2020. aasta arvamust „Loodusvarade kestlik kasutamine Vahemere saarepiirkondades“,

— võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit (A9-0144/2022),

A. arvestades, et Euroopa Liidu saarepiirkondades elab hinnanguliselt üle 20 000 000 elaniku (4,6 % liidu kogurahvastikust); arvestades, et Euroopa saarte elanikkond on jaotatud ligikaudu 2 400 saarele, mis kuuluvad 13 liikmesriiki;

B. arvestades, et Euroopa saared, kus esineb märkimisväärseid struktuuriprobleeme, on juba suures osas liigitatud NUTS 2 või NUTS 3 kategooriatesse;

C. arvestades, et saartel on sageli kombineeritud mitmesugused ja püsivad looduslikud puudused, nagu väike suurus, enamikus madal asustustihedus, demograafilised probleemid, nagu hooajaline demograafiline surve, väike turg, juurdepääs saarele teise saare kaudu (saar ja saarestik), mägipiirkondadega väga sarnane keeruline topograafia, sõltuvus mere- ja õhutranspordist või sõltuvus mõnest üksikust tootest;

D. arvestades, et demograafilised muutused mõjutavad riike ja piirkondi erinevalt, nende mõju on suurem juba niigi mahajäänud piirkondades, ning see süvendab senist territoriaalset ja sotsiaalset ebavõrdsust veelgi; arvestades, et maapiirkondi, kaugeid ja äärepoolseimaid piirkondi, sealhulgas saari, mõjutab rahvastikukadu kõige enam, kusjuures nendest piirkondadest lahkuvad peamiselt noored ja naised, mille tulemusena suureneb seal elavate eakate osakaal, ja see võib suurendada sotsiaalse eraldatuse ohtu;

E. arvestades, et saarte eripära on tunnustatud ELi toimimise lepingu artiklis 174, ning arvestades, et seda artiklit ei kohaldata ikka veel konkreetselt ELi saareterritooriumide suhtes; arvestades, et neid eripärasid tuleks ELi poliitikas arvesse võtta, eelkõige tuleks koostada spetsiaalne strateegia, Euroopa tegevuskava ja saarepoliitika tegevuskava, milles on selgelt määratletud tegevusprioriteedid;

F. arvestades, et kõik saarepiirkonnad on suhteliselt vähem arenenud kui liikmesriikide, mille alla saared kuuluvad, mandripiirkonnad ja nende SKP elaniku kohta on väiksem;

G. arvestades, et kolm ELi liikmesriiki on saared;

([5]) ELT C 390, 18.11.2019, lk 53.
([6]) ELT C 316, 6.8.2021, lk 2.
([7]) ELT C 270, 7.7.2021, lk 2.
([8]) ELT C 117, 11.3.2022, lk 18.
([9]) ELT C 232, 16.6.2021, lk 28.

H. arvestades, et saarte füüsiline lahtiühendatus ja nende kaugus mandriosast tekitab lisapiiranguid, eelkõige tööturu, kestlike transpordiühenduste ja liikuvuse, tooraine ja tarbekaupade impordi jaoks, saaretoodete juurdepääsul naaberriikide välisturgudele, hariduses, tervishoius, majandustegevuses, juurdepääsul veele ja kanalisatsioonile, vee- ja energiavarustuses ning jäätmekäitlusseadmetes; arvestades, et selline geograafiline eraldatus raskendab oluliselt selliste piirkondade roheüleminekut kliimaneutraalsele majandusele;

I. arvestades, et jätkusuutliku konkurentsivõime, sotsiaalse õigluse ja vastupanuvõime seisukohast on kõigi inimeste, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel ning saartel elavate inimeste võrdne juurdepääs kvaliteetsele ja kaasavale oskuste omandamisele, täiendamisele ja ümberõppele ning oskustega seotud vahendeid ja nende vajadust käsitlevale teabele, nõustamisele, haridusele ja kutseõppele äärmiselt oluline;

J. arvestades, et kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 349 peab EL võtma äärepoolseimate piirkondade (enamasti saarte) jaoks erimeetmeid, mille eesmärk on sätestada nendes piirkondades ELi ühise poliitika kohaldamise tingimused, eelkõige sellistes valdkondades nagu tolli- ja kaubanduspoliitika, maksupoliitika, vabatsoonid, põllumajandus- ja kalanduspoliitika, toorainete ja hädavajalike tarbekaupadega varustamise tingimused, riigiabi ning struktuurifondidele ja liidu horisontaalprogrammidele ligipääsu tingimused; arvestades, et kõigis neis valdkondades võetavad erimeetmed aitavad tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ELis;

K. arvestades, et COVID-19 pandeemia ajal puudus hooaja- ja lähetatud töötajatel sageli esmatasandi tervishoid, korralik majutus, isikukaitsevahendid ja piisav teave; arvestades, et sageli oli neil vastuvõtvate liikmesriikide sotsiaalkaitsesüsteemidele (sealhulgas haigushüvitis ja lühiajalise töötuse skeemid) ainult ebapiisav juurdepääs või puudus see üldse; arvestades, et töötajate liikuvus sõltub suurel määral kättesaadavatest transpordivahenditest ning see mõjutab eriti saartelt ja liidu äärepoolseimatest piirkondadest pärit töötajaid;

L. arvestades, et ELi saarepiirkondadele mõju avaldavad COVID-19 kriisi pikaajalised sotsiaalsed, majanduslikud, keskkonnaalased ja kultuurilised tagajärjed on eriti muret tekitavad ning et Euroopa taastumine peab toimuma saarte kaudu ja ei tohiks tekitada uusi piirkondlikke erinevusi; COVID-19 kriis on toonud esile saarte majanduse väga suure nõrkuse selliste sündmuste suhtes;

M. arvestades, et COVID-19 kriis on saarte sageli kõrget töötuse määra, mis on enamasti kõrgem kui mandril, tõsiselt süvendanud, mõjutades eelkõige noori;

N. arvestades, et saared ja äärepoolseimad piirkonnad on kliimamuutuste eesliinil, mida mõjutavad meretaseme tõus ja rannikualade erosioon, merede ja ookeanide soojenemine ja hapestumine ning selliste loodusõnnetuste sagenemine ja tugevnemine nagu tsüklonid, vulkaanipursked, metsatulekahjud ja tormid, üleujutused, põud ja kõrbestumine, millel võib olla negatiivne mõju põllumajandusele ja toiduainetega varustamisele ning mis võivad põhjustada mitmesuguseid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnakahjusid; arvestades, et saared võivad olla suurepärased laborid mitmesuguste roheülemineku protsesside jaoks ning paljud neist püüavad saavutada taastuvenergia abil energiasõltumatust;

O. arvestades, et saartel on palju eeliseid, mida tuleks paremini hinnata;

P. arvestades, et saared on bioloogiliselt mitmekesised ja nende ökosüsteemid on erakordselt rikkad; saarte ökosüsteeme ohustab eriti kliimamuutuste mõju ja neid tuleb kaitsta;

Q. arvestades, et paljudel saartel jäävad sisemaa piirkonnad majandusarengu ja teenuste kättesaadavuse osas rannikupiirkondadest maha;

R. arvestades, et saarte põllumajandusettevõtetele, millest enamik on väikepõllumajandusettevõtted, tekitavad probleeme nende kõrvaline ja saareline asukoht ning sõltuvus keskkonnatingimustest, sõltuvus mandri energiast, tootmise piiratud mitmekesisus kohalike ja kliimatingimuste tõttu, suur sõltuvus kohalikest turgudest, samuti kliimakriis, keskkonnaseisundi halvenemine, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja põhitaristute puudumine nagu teed, veevarustus, jäätmekäitlus, digitaalne ja tervishoiu infrastruktuur; arvestades, et nendele struktuursetele probleemidele lisandub sageli täielikult väljaarendatud üldhuviteenuste puudumine;

S. arvestades, et saared, eelkõige äärepoolseimad piirkonnad, on sotsiaal-majanduslike kriiside ja loodusõnnetuste, näiteks äärmuslike ilmastikunähtuste ja vulkaanilise tegevuse suhtes väga vähe kaitstud; arvestades, et saari mõjutavad isoleeritud asukoha ja mandril asuvatelt territooriumidelt põhitarbeainete, näiteks kütuse või vee tarnimise tõttu rängemini sellised nähtused nagu COVID-19 pandeemia, mis tekitavad põllumajandustootjatele erilisi raskusi; arvestades, et liidu saarepiirkonnad annavad 80 % Euroopa bioloogilisest mitmekesisusest, on koduks paljudele Euroopa endeemilistele liikidele ning võivad olla isegi varjupaik liikidele, keda ähvardab oht või väljasuremisoht, samuti on saared eluliselt tähtsad talvitumispaigad, peatuspaigad või kogunemiskohad rändlindudele, imetajatele ja selgrootutele ning maastiku ja keskkonna väärtuslik osa, mis vajab erikaitset;

T. arvestades, et oluline osa saarte sotsiaal-majanduslikust arengust tugineb hooajalise iseloomuga sektoritele, nagu põllumajandus ja turism; arvestades, et saarepiirkondade põllumajandustootjatel on konkreetsed raskused, eriti vähenenud konkurentsivõime, kuna nad peavad kandma suuri transpordikulusid ega saa kasutada mastaabisäästu, sest maa on paljudel saartel napp ressurss; arvestades, et ELi saared peavad järgima strateegiat „Talust taldrikule“, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe oluline osa, et töötada välja õiglased, tervislikud ja keskkonnasõbralikud toiduainete tarnesüsteemid; arvestades, et need piirkonnad võivad olla märkimisväärselt ebasoodsamas olukorras konkurentsi tõttu, mida pakuvad kolmandad riigid, kes sageli ei järgi samu keskkonna- ja toiduohutuse standardeid ning kus tööjõukulud on palju väiksemad;

U. arvestades, et strateegia „Talust taldrikule“ mõjul ELi põllumajandustoodangule võivad olla nendes piirkondades rasked tagajärjed, kuna nende konkurentsivõime on võrreldes väljastpoolt pärit impordiga väike ja nad seisavad silmitsi toodangu mitmekesistamisega seotud probleemidega;

V. arvestades, et saarte mere- ja maismaapiirkonna bioloogiline mitmekesisus on suures osas endeemiline ja seetõttu vähe kaitstud; arvestades, et mere- ja rannikualade reostus ning ülepüük ja ebaseaduslik, teatamata ja reguleerimata kalapüük avaldavad saarte keskkonnale suurenenud mõju, millel on väga tõsised tagajärjed tööhõivele, väikesemahulise kalapüügi sektorile ja kohalikele kogukondadele ning mis tekitavad saartele probleeme;

W. arvestades, et äärepoolseimatel piirkondadel ja saartel on võimalik aidata tagada Euroopa kestlik tulevik sellistes strateegilistes sektorites nagu puhas energeetika, bioloogiline mitmekesisus ja ökoturism;

Euroopa Liidu saarte tunnused ja eripärad

1. tunnistab saarelist asendit püsiva struktuurilise puudusena; märgib, et seetõttu on vaja töötada välja integreerimisstrateegiad, et aidata saartel probleemidega toime tulla ja ületada saarelisest asendist tulenevad tõkked;

2. tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artiklis 174 sätestatakse, et liit peab Euroopa saartele erilist tähelepanu pöörama;

3. rõhutab, et Euroopa saartel, mis seisavad silmitsi ühiste probleemidega, on erinevad geograafilised tunnused ja institutsiooniline ülesehitus, mis tähendab, et väga oluline on leida neid eripärasid arvesse võtvad paindlikud lahendused;

4. peab kahetsusväärseks, et ELil puudub nägemus Euroopa saartest, ning nõuab Euroopa nägemuse väljatöötamist saartest ja saarte tugevuste väärtustamist;

5. juhib tähelepanu, et ka ELi toimimise lepingu artiklis 349 tunnustatakse saarelist asendit ühena tingimustest, mis piiravad üheksa äärepoolseima piirkonna arengut, ning et saarelist asendit nimetatakse seal ühena tingimustest, mis süvendavad nende struktuuriliselt ebakindlat sotsiaalset ja majanduslikku olukorda; tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artiklis 349 nähakse nende äärepoolseimate piirkondade jaoks ette erimeetmed; nõuab äärepoolseimatele piirkondadele eraldi määrust ühise turukorralduse kohta, et võtta arvesse ELi toimimise lepingu artiklis 349 käsitletud territooriumide keskkonnaalaseid, geograafilisi ja sotsiaalseid iseärasusi;

6. rõhutab, et Euroopa saarte SKP ja arengutase on allpool liidu ja nende liikmesriikide keskmist, kuhu nad kuuluvad;

7. rõhutab, et saarte üks peamisi puudusi seisneb nende geomorfoloogilistes ja looduslikes tingimustes; märgib, et saartele omased looduslikud tingimused on tavaliselt kahe- või kolmekordselt ebasoodsad, nimelt saareline asend, mägine maastik ja kuulumine saarestikku;

8. tuletab meelde, et saareline asend tekitab struktuurseid probleeme, mis tulenevad sõltuvusest mere- ja lennutranspordist, mis on avalik teenus, millest sõltub saartel elavate Euroopa kodanike igapäevaelu ja millega kaasnevad lisakulud kaupade, tooraine, sealhulgas energiatoodete, ja tarbekaupade impordile ja ekspordile ning inimeste transpordile;

9. rõhutab, et saarestike puhul suurendab neid raskusi olukord, kus saarele on võimalik juurde pääseda vaid teise või mõnikord kolmanda saare kaudu;

10. toonitab saarte puudujääke rahvastiku, toorainete ja igat liiki ressursside osas ning märgib, et paljude saarte puhul on puhta joogivee ja kanalisatsiooni kättesaadavus, eriti kõigi kodumajapidamiste jaoks, inimeste elus ning põllumajanduse arengu, energiatootmise, saare kestlikkuse ja turistide vastuvõtmise võimaluste seisukohast kesksel kohal;

11. rõhutab, et saarelisest asendist tingitud isoleeritus põhjustab sõltuvust mandriosa ja maismaapiirkondade turgudest ning suurendab teatavate teenuste, näiteks jäätmekäitluse, ja teatavate kaupade kulusid, eriti impordist väga sõltuvate väikeste või kaugete saarte jaoks;

12. rõhutab, et saarte majandus on suunatud primaar- ja tertsiaarsektorile ning et väga kitsas spetsialiseerumine teatavatele sektoritele nõrgestab majandussüsteemi, muutes selle languste ja kriiside suhtes vastuvõtlikumaks; väljendab muret pikaajaliste suundumuste pärast, mis võivad paljudel ELi saartel tekitada üksnes turismil põhineva majanduse, tuues kaasa hooajalise nõrkuse, nagu rahaliste vahendite erinevus turismi kõrg- ja madalhooajal; rõhutab seetõttu vajadust mitmekesistada saarte majandust nende sekundaarsektorite tugevdamise kaudu, et saavutada hea tasakaal ja mitmekesine tööturg;

13. võtab murega teadmiseks COVID-19 pandeemia kriisi praegused ja pikaajalised tagajärjed, mis süvendavad ELi saarte juba niigi ebakindlat olukorda paljudes valdkondades; märgib murega, et vaimsel tervise halvenemine on saarepiirkondade eraldatuse ja piiratud valikute tõttu oluline ebakindlust põhjustav tegur;

14. rõhutab, et paljudel saartel ja äärepoolseimates piirkondades on COVID-19 kriisi tagajärjed veelgi teravamad kui mandripiirkondades, nagu kajastab meretranspordi hindade järsk tõus, ning et need suurendavad veelgi neid piirkondi iseloomustavaid struktuurseid sotsiaalseid ja majanduslikke raskusi; märgib, et praegune hinnatõus üksnes võimendab neid raskusi;

15. tuletab liikmesriikidele meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu abil tuleks püüda vähendada majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse arengu erinevusi saarte ja äärepoolseimate piirkondade ning arenenumate piirkondade vahel; palub komisjonil teavitada läbivaatamisaruande esitamisel Euroopa Parlamenti selle sätte täitmisest riiklikes taastekavades;

Euroopa saarte probleemid ja lahendust vajavad küsimused

Kliimamuutused ja bioloogiline mitmekesisus

16. rõhutab, et saarte bioloogilist mitmekesisust iseloomustavad ainulaadsed biogeograafilised, fülogeneetilised ja funktsionaalsed tunnused, et saartel asub märkimisväärne osa maailma bioloogilisest mitmekesisusest ja seal asuvad oluliste liikide suured sigimiskolooniad, kuid et saartel on täheldatud ka ebaproportsionaalselt suurt bioloogilise mitmekesisuse vähenemist; rõhutab, et vaja on sihipärast regionaalpoliitikat ja -meetmeid, näiteks koordineeritumat tehnilist abi saarte

ainulaadse bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks ja taastamiseks ning nende nappide loodusvarade, näiteks mulla ja vee säilitamiseks, et kaitsta nende põllumajanduse tootlikkust, eelkõige kestlike traditsiooniliste toodete puhul, ja tagada elatusvahendid, aidates samal ajal saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärki; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama toetust bioloogilist mitmekesisust soodustavaid tavasid kasutavatele põllumajandustootjatele, muu hulgas suuremate rahastamis- ja kaasrahastamismäärade kaudu;

17. rõhutab, et paljudel saartel on vähe kaitstud keskkond ning endeemiline mere ja maismaa bioloogiline mitmekesisus ning et turismi arendamine, eelkõige mõnel Vahemere saarel, suurendab veelgi inimtekkelist survet bioloogilisele mitmekesisusele;

18. nõuab saarte jaoks sihipärast, kestlikku ning tõhusat regionaalpoliitikat ja -meetmeid, mille eesmärk on tugevdada nende suutlikkust kaitsta oma ainulaadset bioloogilist mitmekesisust ja seda taastada, edendades säästvale turismile ja kalapüügile suunatud sinist majandust ning toetades merepõhjauuringuid; kutsub komisjoni üles hindama kliimamuutuste mõju saartele;

19. tuletab meelde, et kliimamuutused mõjutavad kõige enam just saari, eelkõige seoses meretaseme tõusuga ning merede ja ookeanide soojenemise ja hapestumisega, kõrbestumise kasvava mõjuga ning looduskatastroofide sagenemisega;

20. kutsub komisjoni üles uurima vajadust parandada Euroopa Liidu Solidaarsusfondi tegevust ja kohandama seda uue tegelikkuse ja ohtudega, nagu looduskatastroofid või kliimamuutuste mõjud, et käsitleda nende nähtuste tagajärgi realistlikumalt;

21. kutsub komisjoni üles kiiresti tegelema olulise ülesandega kohandada olemasolevaid hädaolukorra mehhanisme, et tulla toime üha tõsisemate looduskatastroofidega, nagu vulkaanipurse La Palma saarel (Hispaania), mis on enneolematu sotsiaalne ja majanduslik probleem, mis nõuab proportsionaalset reageerimist tekitatud kahjule;

22. võtab murega teadmiseks ülepüügi ning mere- ja rannikureostusega seotud riskid; nõuab, et Pariisi kokkuleppe ja Euroopa rohelise kokkuleppe, sealhulgas kliimamääruse raames eraldataks saartele eritoetust, mis on oluline, et muuta nad kliimamuutustega võitlemiseks ning nendega kohanemiseks kohanemisvõimelisemaks, vastupidavamaks ja ettenägelikumaks; nõuab, et ELi saartel rakendataks vahendeid Euroopa rohelise kokkuleppe kahjulike sotsiaalsete mõjude hüvitamiseks;

23. nõuab looduskatastroofide riski ennetamise strateegiate, kliimamuutustega kohanemise meetmete ja regionaalpoliitika analüüsimist, et vältida eluruumide ja taristute arvu suurenemist rannikulammidel või maalihkeohtlikes piirkondades;

Juurdepääs veele ja veemajandus

24. on seisukohal, et saared võivad kujutada endast muljetavaldavat laborit kestlikkustavade jaoks sellistes sektorites nagu puhas energia, ringmajandus, arukas liikuvus, jäätmekäitlus ja sinine majandus; peab eelkõige vajalikuks lühendada turustusahelaid, et vähendada toorainete transportimisest tulenevaid heiteid ja edendada ringmajandust, mis on väga oluline, et muuta saared konkurentsivõimelisemaks ning isemajandavamaks;

25. rõhutab, et peaaegu kõikidel saartel üha kasvab ebakindlus keskkonnavarade, eelkõige veevarude osas; kutsub sellega seoses komisjoni üles kasutama täiendavaid rahalisi vahendeid, et saarepiirkondi veele juurdepääsu ja veemajanduse valdkonnas tulemuslikumalt toetada, ning võtma saarte jaoks vastu ühise veemajanduspoliitika;

26. rõhutab vajadust edendada vee ja eelkõige reovee puhastamist ning tagada säästev veeringlus; tuletab meelde, et magestamine on sageli kulukas ega ole tulemuslik viis saare kogu veevarustuse tagamiseks; tuletab samuti meelde jäätmekäitlusega seotud probleeme saarealadel, kus on piiratud ressursid jäätmete ladustamiseks ja töötlemiseks, eriti turismi kõrghooajal, mil jäätmete teke suureneb; rõhutab lisaks ringmajanduse strateegilist rolli, mida tuleb laiendada, et hõlmata merejäätmete kogumine ja majanduslik ringlussevõtt;

Teisipäev, 7. juuni 2022

Energiapööre

27. nõuab erieeskirjade ja rahalise toetuse kasutuselevõttu, et aidata saartel saavutada kliimaneutraalsuse eesmärke, võttes arvesse lisakulusid, mis on seotud selliste sektoritega nagu energeetika ja transport, ja mobiiltehnoloogiate mõju nende energiasüsteemidele; tunnistab, et muutliku taastuvenergia haldamiseks on vaja proportsionaalselt väga suuri investeeringuid; nõuab, et neid kulusid võetaks arvesse õigusaktide paketis „Eesmärk 55“;

28. rõhutab vajadust õigusaktide paketi „Eesmärk 55“ järgi ja sellest tulenevaid võimalusi; on siiski arvamusel, et nende seadusandlike meetmete konkreetse rakendamisega peaks kaasnema majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamine, kuna saared sõltuvad üksnes lennu- ja meretranspordist;

29. nõuab konkreetsete kompenseerivate meetmete võtmist, mis tasakaalustaksid puhtama majanduse ja ühiskonna poole liikumise protsessi negatiivsed tagajärjed saarte majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele, mis võivad tuleneda nende sõltumisest lennundus- ja merendussektorist;

30. on seisukohal, et hoolikas seire on oluline, et tagada saarte täielik kaasamine rohelise meretaristu arendamisse; nõuab, et saari peetaks lennu- ja meretranspordi CO_2 heite vähendamiseks mõeldud taristu arendamisel esmatähtsaks; rõhutab, et saarte struktuuriliste puuduste tõttu puudutab hindade tõus nende kodanikke ja ettevõtjaid rohkem;

31. juhib tähelepanu sellele, et oma väikese suuruse ja eraldatud energiasüsteemide tõttu on saartel oluline energiavarustuse probleem, kuna nad sõltuvad elektri tootmiseks, transpordi toimimiseks ja kütte tagamiseks üldjuhul fossiilkütuste impordist;

32. on arvamusel, et taastuvenergia, sealhulgas tõusu-mõõnaenergia kasutamine peaks olema prioriteet, mis toob saartele suurt kasu, võttes samas arvesse kohalike kogukondade vajadusi, sealhulgas saarte traditsioonilise arhitektuuri ja kohalike elupaikade säilitamist; nõuab seepärast paljude eri taastuvate energiaallikate arendamise toetamist vastavalt saarte geograafilistele iseärasustele; väljendab heameelt saartel algatatud saastevaba vesiniku programmide üle;

33. nõuab, et kõikidele Euroopa saartele kehtestataks taastuvenergial põhinev energiasõltumatuse eesmärk, mida tuleb toetada vajalike rahaliste vahenditega ja milleni jõutakse fossiilkütuste järk-järgult kaotamise ning säästva ja taastuvenergia potentsiaali suurendamise meetmete juurutamise kaudu; nõuab lisauuringuid, et muuta avamere taastuvenergia taskukohasemaks ja sobivamaks eri merepiirkondade geograafiliste eripäradega;

34. rõhutab, et tulemusliku keskkonnaalase ülemineku saavutamiseks on keskse tähtsusega suurendada Euroopa saarte kohalike institutsioonide haldussuutlikkust ja arendada nende potentsiaali nii majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse konkurentsivõime edendajana kui ka kliimasõbraliku käitumise edendajana kodanike seas; tuletab meelde, et see üleminek sõltub ka jõulisest teadus- ja innovatsioonipoliitikast ning algatustest, mis edendavad koostööd kohalike sidusrühmade vahel, edendades samal ajal teadusrajatiste laialdasemat kasutuselevõttu saarepiirkondades;

35. tuletab liikmesriikidele meelde, et nende riiklikud üleminekukavad, mis on ette nähtud õiglase ülemineku fondi raames, peavad sisaldama iga saare kohta eraldi uuringut ja analüüsi;

Majanduslik ja sotsiaalne areng

36. rõhutab Euroopa saarte kohaliku majandusstruktuuri, eelkõige mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) toetamise tähtsust;

37. kutsub liikmesriike üles kasutama Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendeid kvaliteetsete töökohtade loomise toetamiseks, töö- ja eraelu parema tasakaalu edendamiseks ning töövõimaluste pakkumiseks piirkondades, kus on rahvastikukao oht, pöörates erilist tähelepanu naiste tööturul osalemise parandamisele; rõhutab nõustamisteenuste, elukestva õppe ning igas vanuses töötajate ümber- ja täiendõppeprogrammide tähtsust;

38. nõuab kiireloomuliste meetmete võtmist, et piirata saarte rahvaarvu vähenemist ning ajude ja oskuste äravoolu ja parandada kodanike elukvaliteeti, sealhulgas parandades juurdepääsetavust vähem kaitstud rühmade jaoks, toetada kohalikke äriühinguid ja kaitsta töökohti ning pöörata tähelepanu elanikkonna vananemisele; nõuab samuti haridus-, kutseõppe-, oskuste täiendamise, innovatiivse ja kestliku ettevõtluse ning tööhõiveasutuste arendamise edendamist saartel elavate inimeste jaoks, eelkõige naiste jaoks, kelle töötuse määr on peaaegu kõigil ELi saartel kõrgem kui meestel, ja noorte jaoks;

39. rõhutab vajadust laiendada nõukogu 7. detsembri 2021. aasta kokkulepet ajakohastada käibemaksumäärasid käsitlevaid ELi norme asjakohasel juhul kõigile ELi saarepiirkondadele;

40. tuletab meelde, et COVID-19 kriis on toonud esile paljude Euroopa saarte tervishoiuga seotud nõrkused; rõhutab seetõttu, kui oluline on arendada ja parandada tervishoiutaristut, ravi kättesaadavust ja toetada raviasutuste loomist, eriti kõige äärepoolseimates saarepiirkondades;

41. rõhutab, et kohalikul tasandil on vaja ergutada tihedat koostööd, liikuvust ning teadmiste vahetamist haridus-, teadus- ja tehnoloogilise innovatsiooni institutsioonide, ettevõtete ja kodanike vahel; kutsub seetõttu komisjoni üles tagama, et Euroopa saarte elanikud, eelkõige mandrist kõige kaugemal asuvad elanikud saaksid täielikult ja võrdsetel tingimustel osaleda Euroopa liikuvusprogrammides, nagu programm „Erasmus+“, Euroopa solidaarsuskorpus, algatus „DiscoverEU“ ja tulevane ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) programm;

42. tuletab meelde selliste ELi programmide nagu noortegarantii tähtsust; kutsub liikmesriike üles rakendama seda programmi kiiresti tihedas kooskõlas selliste ELi fondidega nagu ESF+, et tegeleda nende noorte olukorraga, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolituses, pöörates erilist tähelepanu neile, kes elavad maapiirkondades ja piirkondades, mille tööturul valitsevad looduslikud või demograafilised piirangud, sealhulgas saared, tagamaks, et kõik alla 30-aastased noored saaksid kvaliteetse töö, haridustee jätkamise, kutsehariduse või -koolituse võimalusi, et nad saaksid arendada oskusi, mida on paljudes sektorites vaja töövõimaluste saamiseks, või et neile pakutaks tasustatud nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või formaalsest haridussüsteemist lahkumist õpipoisi- või praktikakohta;

43. väljendab heameelt pingutuste üle muuta noortegarantii kaasavamaks ja vältida igasugust diskrimineerimist, sealhulgas äärealadel, maapiirkondades või ebasoodsas olukorras olevates linnapiirkondades või ülemereterritooriumidel ja saartel elavate noorte diskrimineerimist;

Kultuur

44. leiab, et kultuur ja kultuurisektori arendamine saartel on ülioluline; on seisukohal, et saarte kultuurilist ja keelelist identiteeti tuleb kaitsta ja edendada, sealhulgas hariduskeskkonnas, kuna see aitab kõigil tasanditel kaasa saarte ja kogu ELi väärtustamisele;

45. palub komisjonil kuulutada 2024. aasta Euroopa saarteaastaks;

Põllumajandus ja kalandus

46. kutsub komisjoni üles hindama vajadust võtta vastu määrus, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed kõigi NUTS 2 ja NUTS 3 tasandi saarte jaoks, et saavutada toiduainetega varustamise sõltumatus ja suurendada kohalike toodete konkurentsivõimet, ilma et see piiraks selliste olemasolevate vahendite kohaldamist nagu konkreetselt kauguse ja saarelise asendiga seotud valikuvõimaluste programm (POSEI) ja määrus, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ([10]);

47. nõuab meetmeid, mille eesmärk on ületada sisemaa ja rannikualade vaheline majanduslik erinevus, mis jääb saarepiirkondades väga sageli püsima;

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks, (ELT L 78, 20.3.2013, lk 41).

48. märgib, et saarte põllumajandustooted ja toiduained on tänu saarte spetsiifilistele mikroklimaatilistele ja topograafilistele tingimustele ainulaadse kvaliteediga; rõhutab vajadust edendada ühtekuuluvuspoliitika kaudu saartelt ja äärealadelt pärit põllumajandustoodete tarbimist; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid töötaksid välja kestlikud lahendused põllumajandustoodete veoks enamiku saarte ja mandri vahel; on seisukohal, et see suurendab eelkõige väiksemate saarte konkurentsivõimet ja annab väikepõllumajandustootjatele rohkem võimalusi;

49. rõhutab vajadust suurendada ökoloogiliste võimaluste piires, pidades silmas ja maa- ja merekeskkonna tervist, toetust saarte kestlikule arengule, põllumajandusele, metsa majandamisele ja kaitsele, loomakasvatusele, vesiviljelusele, kestlikule kalapüügile, kohalikule tootmisele ja sinisele majandusele, sealhulgas Euroopa koostööprogrammide kaudu; peab vajalikuks tugevdada ELi toetust saarte põllumajandustegevuse ajakohastamiseks, sealhulgas täppispõllumajanduse edendamise kaudu, et aidata neil piirkondadel saavutada rohelise kokkuleppe eesmärgid;

50. juhib tähelepanu sellele, et saarte maapiirkondade arengulõhet suurendab veelgi asjaolu, et kuna enamikul saartel ei ole elujõulisi linnu, ei saa nad kasu linna rahalisest ülekanduvast mõjust; märgib, et see vähendab konkurentsivõimet, eriti seoses VKEde suutlikkusega leida mastaabisäästu;

51. rõhutab tõhusale ja tulemuslikule maakasutusele keskenduva ruumilise planeerimise tähtsust;

52. rõhutab, kui oluline on jõuda maa- ja äärepoolseimates piirkondades inimesteni ning muuta oskuste täiendamise ja ümberõppe võimalused kättesaadavamaks ja nende piirkondade põllumajanduses, kalanduses, metsanduses ja muudel töökohtadel töötavate inimeste jaoks paremini kohandatuks ning anda neile rohe-, digi- ja kõik muud vajalikud oskused, et nad suudaksid kasutada paremini rohelise ja sinise majanduse pakutavaid praegusi ja tulevasi võimalusi ning saaksid anda olulise panuse keskkonna säilitamisse;

53. rõhutab, et puuduvad kestlikud lahendused põllumajandustoodete enamiku saarte ja mandri vaheliseks veoks ning põllumajandustoodete eksportimiseks ja importimiseks saartelt ja saartele, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles, et nad toetaksid ELi saarte arengukavades keskkonnahoidlikumate ühenduste loomise uuenduslikke projekte;

54. kutsub liikmesriike üles kasutama kõiki ühtekuuluvuspoliitika raames kättesaadavaid vahendeid ning tegema kindlaks ja edendama võimalusi ELi eri poliitikavaldkondade vastastikuseks täiendavuseks ja koostoimimiseks, et tugevdada toiduga kindlustatust ja saarte isemajandamist, sealhulgas edendades taastuvate energiaallikate kasutamist, ning muuta saared keskkonnasäästlikele, ringluspõhimõtet järgivatele toidusüsteemidele ja arukatele maapiirkondadele ülemineku lahutamatuks osaks, muutes nende geograafiliselt ebasoodsad hoopis võimalusteks; on seisukohal, et saarte rolli edendamine kestlikus toiduahelas ELi regionaalpoliitika vahendite abil võiks luua täiendavaid tööhõivevõimalusi ja vähendada saarepiirkondade rahvaarvu vähenemise suundumust;

55. rõhutab vajadust toetada tasuvaid ja keskkonnasõbralikke lühikesi tarneahelaid ning sellise põllumajandussektori arendamist, mis on eelkõige suunatud traditsioonilisele kõrge lisaväärtusega tootmisele, kohalikule tarbimisele ja keskkonnahoidlikele lahendustele ning aitab kaasa toidusõltumatuse saavutamisele;

56. rõhutab vajadust jätkata Cork II deklaratsiooni (parema elu kohta maapiirkondades) rakendamist, et arutada praegu Euroopa saarte ees seisvaid probleeme ja võimalusi; nõuab, et maapiirkondade arengu pikaajaline visioon hõlmaks konkreetselt äärepoolseimate piirkondade ja Egeuse mere saarte eripära; nõuab, et komisjon edendaks piirkondlikes planeerimisprotsessides saarepoliitikat, et toetada kestlikku põllumajandust, toidutootmist, maaturismi, sinist majandust ja ühenduvust, sealhulgas Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) vahendeid täiendava rahastamise kaudu, tegeledes kliimamuutustega, kaitstes elurikkust, juurutades ringmajandust ja üleminekut taastuvenergiale; nõuab tungivalt, et komisjon hindaks ka saarelise asendi ja saarega teise saare kaudu ühenduvuse tegelikku maksumust, võttes arvesse saarepiirkondade, eriti äärepoolseimate piirkondade vähe kaitstust ja ressursse; on veendunud, et saarepiirkondade saarelisest asendist tulenevaid tegelikke kulusid tuleks ELi ühtekuuluvuspoliitikas arvesse võtta ning samal ajal tuleks läbi

viia ajakohastatud ja ühtlustatud andmetel põhinev mõjuhinnang ELi algatuste ja meetmete kohta saartel; rõhutab, et maapiirkondade vaatluskeskus on ainulaadne võimalus saarepiirkondade kohta piisavate ja ajakohastatud kvaliteetsete andmete kogumiseks, mis keskenduvad muu hulgas juurdepääsule maale, luues aluse saarte terviklikuks põllumajanduslikuks ja majanduslikuks arenguks;

57. usub, et elusloomade meretransport peaks jätkuma, arvestades mõnede saarte põllumajandussektori suurt sõltuvust ekspordist, peamiselt väikseimate saarte puhul, mis ei saa oma väiksuse ja sellest tuleneva taristu puudumise tõttu rümpasid transportida;

58. peab vajalikuks tugevdada ELi toetust saarte põllumajandustegevuse ajakohastamiseks, sealhulgas täppispõllumajanduse edendamise kaudu, et aidata neil piirkondadel saavutada rohelise kokkuleppe eesmärgid;

59. juhib siiski tähelepanu sellele, et kuna strateegia „Talust taldrikule“ piirab taimekaitsevahendite kasutamist liidus veelgi, peaks see võtma arvesse ka äärepoolseimate piirkondade troopiliste ja subtroopiliste põllukultuuride eripära ning piirama liidu standarditele mittevastavate toodete juurdepääsu liidu turgudele;

60. on veendunud, et võttes eriti arvesse äärepoolseimaid piirkondi, tuleks ELi ühtekuuluvuse suunas püüelda eelkõige järgmise abil: tugevdades ELi toimimise lepingu artiklit 349, eelkõige nendes piirkondades kohaldatava liidu õigustiku konsolideerimise kaudu; säilitades ja tugevdades POSEI programmi ja selle eelarvet, võttes selle peale põllumajanduse üle ka muudesse sektoritesse, nagu kalandus, transport, turism jne; tagades äärepoolseimate piirkondade toodete diferentseeritud kohtlemise kõikidel majanduspartnerluslepingute ja vabakaubanduslepingute uutel läbirääkimistel ning kaitstes nendel läbirääkimistel täielikult tundlikke põllumajandustooteid, nagu banaan, tomatid, suhkur ja piim;

61. nõuab, et ühise põllumajanduspoliitika raames tugevdataks POSEI programmi kaudu konkreetseid mehhanisme, et vähendada äärepoolseimate piirkondade sõltuvust põllumajandustoodete ja toiduainete impordist ning tugevdada toiduga kindlustatust ja nende piirkondade suutlikkust pääseda oma turgudele, olgu need siis oma piirkonna sisesed või liidusisesed turud; palub sellega seoses suurendada alates 2027. aastast POSEI eelarvet, et rahuldada äärepoolsete ja saarepiirkondade kasvavaid vajadusi ja arendada nende kohalikku tootmist, sest nende tootmiskulud on märkimisväärselt suuremad;

62. kutsub komisjoni üles jätma äärepoolseimate piirkondade pikaajalise kaasfinantseerimise määra EAFRDi puhul 85 %-le, et tagada nende piirkondade sotsiaal-majanduslik areng ja leevendada sellega nende äärepoolsest asukohast tulenevaid probleeme;

63. nõuab, et ELi mittekuuluvatest riikidest pärit troopiliste kaupadele kohaldataks keskkonnaalaste ja sotsiaalsete Euroopa standardite ranget järgimist ja et nendest riikidest pärit troopilistele toodetele kehtestataks olemasolevate kaubavoogude põhjal süstemaatiliselt impordikvoote; on seisukohal, et nendele tingimustele vastamise kontrollimiseks tuleb kasutusele võtta spetsiifilised järelevalve- ja sanktsioonimehhanismid; soovitab kehtestada ELi mittekuuluvatest riikidest pärit impordi ja eelkõige mahepõllumajanduslike toodete puhul nõuetele vastavuse põhimõtte;

64. tunnistab, et ranniku- ja äärepoolseimad piirkonnad on sõltunud läbi aegade kalandusest ning peaksid saama rahalist toetust, et kindlustada kalandussektoris töökohti, arendada välja uusi sektoreid ning luua uusi töökohti, eriti mis puudutab väikesemahulist kalapüüki; kutsub liikmesriike üles kehtestama sihipäraseid poliitikameetmeid, et kaitsta olemasolevaid töökohti, luua mitmekesiseid uusi töökohti ja edendada digitaliseerimist; rõhutab, kui oluline on vältida tööturul igasugust diskrimineerimist ning kaitsta ja toetada vähem kaitstuid ja ebasoodsas olukorras olevaid rühmi; toetab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kombineeritud kasutamist koostoime loomiseks, vältides samas dubleerimist;

65. väljendab suurt muret kalandussektori töötajate füüsilise ja vaimse tervise pärast, sest lisaks ohule, mida toob kaasa töö avamerel, ohustab kalureid ka asjaolu, et laevad ei vasta tihti kehtivatele ohutusnõuetele, mis omakorda suurendab tööga seotud vigastuste, sealhulgas raskete vigastuste tõenäosust; palub seetõttu pädevatel ametitel tagada sektori töötajatele ohutud ja inimväärsed töötingimused ning võrdsed võimalused ja aus konkurents maailma kalapüügiettevõtete seas,

sealjuures madaldamata Euroopa standardeid; kutsub liikmesriike üles toetama piisavalt laevade ohutuse ja töötingimuste parandamist vastavalt keskkonnasäästlikkuse nõuetele, pöörates erilist tähelepanu väikesemahulisele kalapüügile, eelkõige saartel ja äärepoolseimates piirkondades, kus laevade keskmine vanus on oluliselt kõrgem kui tööstusliku kalapüügi puhul; väljendab heameelt komisjoni algatuse üle püüda saavutada kokkulepet kalalaevade ohutuse küsimuses;

Turism

66. märgib, et turismisektor on sissetulekute ja töökohtade osas peamine saarepiirkondade majanduskasvu panustaja; kutsub seetõttu komisjoni üles andma säästvale turismile saartel sihtotstarbelist rahalist lisatoetust, lahendades hooajalise turismi probleemi ja toetades innovaatilisi katseprojekte, et edendada keskkonnasõbralikumaid ja digitaalsemaid lahendusi kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega, ning aitama turismist väga sõltuvatel saartel oma majandust mitmekesistada; kutsub lisaks komisjoni üles looma säästva turismi Euroopa märgist, mis võimaldaks kõnealuses valdkonnas edendada saarte ja saarepiirkondade tugevaid külgi ja tõhustada pingutusi;

67. rõhutab, et eelkõige keskkonnahoidlikke tavasid järgiva kestliku põllumajanduse ja toiduainete tootmise ning säästva maaturismi toetamiseks on vaja saartel tugevdada nii integreeritud territoriaalset arengut – näiteks integreeritud territoriaalseid investeeringuid ja kogukonna juhitud kohalikku arengut – kui ka selliseid algatusi nagu arukad külad ja Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused; rõhutab, kui oluline on edendada energia ja vee arukat kasutamist, et tagada saarte nappide ressursside maksimaalne ärakasutamine;

Avalike teenuste kättesaadavus

68. nõuab saarte transporditaristu arendamist ja parandamist, et edendada kestlikku transporti, ning maanteede, lennuväljade ja sadamataristute moderniseerimise ja keskkonnasäästlikumaks muutmise toetamist, tagades samal ajal sotsiaalselt õiglase ülemineku; nõuab eelkõige, et toetataks keskkonnasõbralikku ühis- ja eratransporti;

69. nõuab, et eelistataks suuremaid investeeringuid põhitaristusse, et parandada kõikide kodumajapidamiste juurdepääsu joogiveele ja sanitaarteenustele;

70. rõhutab vajadust tagada kestliku mere- ja õhutranspordi kaudu kõigi saarte territoriaalne järjepidevus, vältides rangelt monopoolseid olukordi, välja arvatud juhul, kui vaba konkurentsi tingimustes on puudu regulaartransporditeenustest, mis nõuavad avaliku teenindamise lepingute sõlmimist; rõhutab, kui oluline on vähendada reisijate ja kaupade transpordikulusid, sealhulgas pakkudes elanikele madalamaid hindu, ning tagada maismaasildade ja maanteeühenduste ohutus ja piisavus;

71. kutsub komisjoni üles tagama, et Euroopa ühendamise rahastu tööprogramm aastateks 2021–2023 ja Euroopa koostööprogrammid aitaksid kaasa saarte territoriaalsele ligipääsetavusele; märgib, et saarte ligipääsetavuse parandamine ja kestlike transpordiühenduste arendamine saartega ja nende vahel on äärmiselt olulised saarte arenguks ja selliste oluliste avalike teenuste osutamiseks nagu haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; on veendunud, et sedalaadi parandamine ei tohiks piirduda mandriga ega vajaduse korral ELi liikmesriikidega;

72. rõhutab, et eriti seoses COVID-19 pandeemia kriisiga on oluline parandada tervishoiutaristut, tugevdada kaugmeditsiini ja -psühhiaatria teenuseid ning ajakohastada esmatasandi tervishoiuteenuste osutamist ja ravimite kättesaadavust ELi saartel;

73. rõhutab, et kõigile võrdsete võimaluste loomine on keskse tähtsusega, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma prioriteediks digioskuste nappuse kaotamise, tagades haavatavatele piirkondadele, sealhulgas maa- ja äärepoolsetele piirkondadele ning puudust kannatavatele kodanikele juurdepääsu digiharidusele ja -koolitusele, minimaalse nõutava riistvara ja laialdase juurdepääsu internetile, digitaalsele toele ja muudele tehnoloogilistele õppevahenditele; rõhutab, et neid kategooriaid tuleb toetada, et suurendada nende arenguks vajalikke digioskusi ja vältida ebavõrdsuse süvenemist, tagades, et kedagi ei jäeta kõrvale;

74. rõhutab, et saarte digitaliseerimine ja tõhus digitaalne ühenduvus on esmatähtis, eelkõige selleks, et aidata ületada nende geograafilisi puudusi ning tõhustada digitehnoloogia ja -taristu, haridus- ja koolitusteenuste ning e-tervise, sealhulgas kaugmeditsiini ja -psühhiaatria teenuste, ning muude kodanikele ja VKEdele mõeldud oluliste valitsusteenuste osutamist, millel on positiivne mõju äristrateegiatele ja -tegevusele;

75. rõhutab, kui oluline on säilitada digitaristu, mis ühendab ELi saari muu maailmaga, määrates sihtotstarbelised ja piisavad Euroopa rahalised vahendid vananenud merekaablite asendamiseks;

76. on seisukohal, et eriti väikesaartel on VKEdel raske hõlpsasti juurde pääseda kogu teabele, mis puudutab ettevõtluse edendamist, oskuste arendamist ja ELi rahastatavaid võimalusi; nõuab sellega seoses suuremat rahalist toetust, samuti tõhustatud teabetundide, nõustamisteenuste ja kohandatud koolituste pakkumist;

Ränne

77. märgib, et mõned saared peavad toime tulema suure hulga rändajate saabumisega, kusjuures viimaseid on mõnikord tunduvalt rohkem kui kohalikku elanikkonda, ning et nad ei suuda rändajatele vajalikku eluaset ega abi pakkuda;

78. juhib tähelepanu, et saartel, äärepoolsetel saartel ja äärepoolseimates piirkondades avaldatakse varjupaiga- ja vastuvõtusüsteemidele erilist ning ebaproportsionaalset survet; nõuab, et Euroopa saarte tegevuskavas tunnistataks eespool nimetatud varjupaiga- ja rändeolukorda, mis nõuab Euroopa tasandil kooskõlastatud lahendusi, milles austatakse üksikisiku heaolu ja väärikust, tegeledes samal ajal survega;

Riigiabikavade ümberhindamine ja meetmed arengupuudujäägi vähendamiseks

79. palub komisjonil koostada analüüsi ELi saartel asuvatele äriühingutele eraldatud riigiabi mahu kohta; on seisukohal, et vaatamata ELi ja liikmesriikide pingutustele on väga vajalik kindlaks teha, kas ja millises ulatuses on saartel asuvad äriühingud sellistest meetmetest kasu saanud, ning hinnata riigiabi eeskirjad vastavalt ümber; rõhutab sellega seoses paindlikuma riigiabi tähtsust nende saarte lennu- ja meretranspordiettevõtjatele, kuna nad sõltuvad täielikult nendest transpordivahenditest;

80. nõuab, et riigiabi käsitleva õigusraamistiku mis tahes tulevase läbivaatamise käigus tehtaks mõjuhinnangud, mis põhinevad konkreetsetel näitajatel, mis võimaldavad hinnata saarepiirkondade majanduse konkurentsivõime mahajäämust, seda ka seoses paketi „Eesmärk 55“ tagajärgedega neis piirkondades, ja töötataks saarepiirkondade jaoks välja kahanev maksuvabastuse erikord, kui pärast 31. detsembrit 2021 lõpetatakse riigiabi ajutises raamistikus ette nähtud erakorraliste meetmete rakendamine;

81. nõuab saarte eripära arvesse võtva alamkategooria loomist seoses regionaalabi eeskirjade kohaldamisega ajavahemikul 2021–2027 ning Euroopa saarte ja äärepoolseimate piirkondade vähese tähtsusega abi ülemmäärade kaotamist, mille ületamiseks on vaja komisjoni luba;

82. rõhutab vajadust paindlikuma lähenemisviisi järele, et tagada Euroopa rahaliste vahendite tõhusam kasutamine saare- ja äärepoolseimates piirkondades, ilma et see kahjustaks asjakohaseid kvaliteedistandardeid ja seiret;

83. märgib, et praegune vähese tähtsusega abi eeskiri piirab konkurentsivõimet ja tekitab raskusi Euroopa saartel ja äärepoolseimates piirkondades; on arvamusel, et nende ebasoodsate asjaolude leevendamiseks tuleks kõik ELi saared vähese tähtsusega abi eeskirja kohaldamisest vabastada; kutsub lisaks komisjoni üles kohandama riigiabi eeskirju tagamaks, et saarelise asendi parandamiseks antavat abi ei käsitataks riigiabina, vaid hüvitisena, millega seatakse Euroopa saared ja äärepoolseimad piirkonnad mandripiirkondadega võrdsetele alustele;

84. nõuab, et uuesti hinnataks vahemaa kriteeriumi (150 km), mida kasutatakse saarte liigitamisel piirialadeks, ms on abikõlblikud piiriülese koostöö programmide raames, mis kuuluvad ühtekuuluvuspoliitika territoriaalse koostöö eesmärgi või Euroopa naabruspoliitika alla, võttes arvesse saarte olukorda; on veendunud, et kui on vaja kehtestada teatav piir, oleks saarepiirkondade suhtes sobivam, kui piiriülese territooriumi tingimust kohaldataks merevesikonna tasandil;

Euroopa spetsiaalne saartele suunatud poliitika

85. rõhutab, et statistiliste andmete puudumine saarte kohta takistab sihipärase poliitika väljatöötamist; kutsub komisjoni üles seoses ELi toimimise lepingu artikliga 174 looma ebasoodsas olukorras olevate piirkondade Euroopa instituuti, et koguda usaldusväärseid ja koondatud statistilisi andmeid, sealhulgas sooliselt eristatud andmeid, mida ajakohastatakse korrapäraselt, kasutades kõigil haldustasanditel ühtlustatud kriteeriume; kutsub komisjoni üles parandama statistiliste andmete kogumist Euroopa saarte kohta ja lisama oma ettepanekute mõjuhinnangutesse piirkondadele avalduva mõjuga arvestamise, et töötada välja sihipärane poliitika ja hinnata, kuidas kavandatavad õigusaktid mõjutaksid eri piirkondade kodanikke ja ettevõtjaid;

86. juhib tähelepanu, et kõik saared ei ole praegu territoriaalset klassifitseerimist käsitlevate Euroopa õigusaktidega hõlmatud; kutsub komisjoni üles alustama selleteemalisi arutelusid, et kaasata saared ühisesse statistiliste territoriaalüksuste liigitusse, ning kaaluma Euroopa linnaarengu algatusega sarnase programmi loomist, et toetada Euroopa saarte vahelisi partnerlusi, et luua innovaatilisi lähenemisviise saartele omastele probleemidele, jagada parimaid tavasid ja rakendada lahendusi, mis on kasulikud kodanikele ja ettevõtjatele;

87. kutsub komisjoni üles võtma teadmiseks Euroopa saarte poolt juba koostatud uuringuid saarelisest asendist tulenevate probleemide ja lisakulude kohta ning koostama valdkondadevahelisi analüüse, mis hõlmavad saarepiirkondade demograafilisi, geograafilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnalaseid iseärasusi, tagamaks, et need piirkonnad ei jääks oma geograafilisest seisundist tulenevalt ebasoodsasse konkurentsiolukorda;

88. nõuab lisavahendite eraldamist, et aidata Euroopa saartel oma probleemide ja erinevustega toime tulla ja et katta tulevase ühtekuuluvuspoliitika raames Euroopa saartega seotud lisakulud; teeb ettepaneku laiendada saarte kontaktpunkti, moodustades komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadis saarte rakkerühma;

89. kutsub komisjoni üles kaaluma eelarve eraldamist SKP alusel elaniku kohta, et hõlmata kõiki saartevahelisi erinevusi;

Saarte pakt ja Euroopa saarte tegevuskava

90. palub komisjonil teha ELi toimimise lepingu artikli 174 kohase dünaamilise hindamise ja pakkuda selle artikli alusel välja tõelise Euroopa saarte tegevuskava ja töötada käesoleva raporti põhjal välja Euroopa saarte strateegia, mis on kooskõlas kohalike vajaduste ja tegelikkusega ning milles võetakse arvesse iga ELi merevesikonna eripära; kutsub komisjoni üles korraldama uuringu saarepiirkondade eri olukordade kohta ja kavandama saarte strateegiat koos konkreetsete ettepanekutega;

91. nõuab saarte pakti võimalikult kiiret koostamist ja rakendamist peamiste sidusrühmade, nimelt riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, ettevõtjate, ühiskondlike organisatsioonide, kodanikuühiskonna, akadeemiliste ringkondade ning valitsusväliste organisatsioonide osalusel linnade pakti ja tulevase maaelupakti eeskujul;

92. rõhutab, et dialoog saarekogukondadega ja nende omavaheline dialoog on oluline, et edendada lähedust Euroopa projektile, ühendada kultuure, äratada huvi otsustusprotsesside vastu ja edendada Euroopa Liidu ülesehitamist;

o

o o

93. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning liikmesriikide riiklikele ja piirkondlikele parlamentidele.